

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

A. ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Και αφού παρουσίασε τη δύναμη μας με απτές αποδείξεις και βέβαια όχι χωρίς μάρτυρες θα γίνουμε αντικείμενο θαυμασμού και από τους συγχρόνους μας και από τους μεταγενέστερους, και χωρίς καθόλου να έχουμε ανάγκη ούτε από έναν Όμηρο για να μας εγκωμιάσει ούτε από κανέναν άλλο που με τα λόγια του θα δώσει μια πρόσκαιρη χαρά, την ιδέα όμως που θα σχηματιστεί για τα έργα μας η αλήθεια θα βλάψει, αλλά (θα προκαλούμε το θαυμασμό), γιατί αναγκάσαμε κάθε θάλασσα να δώσει "γη και ύδωρ" στη τόλμη μας, και στήσαμε παντού μνημεία αιώνια και των επιτυχιών μαζί και των αποτυχιών. Για μια τέτοια λοιπόν πόλη και τούτοι εδώ, πιστεύοντας ότι ήταν καθήκον τους να μη χαθεί αυτή, πέθαναν πολεμώντας γενναία, και από μας που μένουμε στη ζωή είναι φυσικό καθένας να θέλει με προθυμία να μοχθεί για χάρη της.

B1.

Στο κεφ. 41 ο Περικλής επιχειρεί να συνοψίσει, όπως άλλωστε προκύπτει και από το εισαγωγικό "ξυνελών", τα χαρακτηριστικά της Αθήνας που την έχουν τοποθετήσει σε μια τέτοια θέση ώστε κάθε σύγκριση με οποιαδήποτε άλλη πόλη να είναι αδύνατη. Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας δίνεται ένας συνοπτικός "ορισμός" του Αθηναίου πολίτη, ως λογικό επακόλουθο της πρότερης ανάλυσης.

Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στην πολυμέρεια του Αθηναίου. Ο ρήτορας θεωρεί ότι ο κάθε πολίτης της Αθήνας χωριστά είναι ολοκληρωμένος. Η αυτοδυναμία του αυτή αναφέρεται σε πολλές δραστηριότητες της κοινωνικής ζωής (ἐπί πῆριστὰ ἄν εἶδη), τις οποίες μάλιστα ολοκληρώνει με χάρη και επιδεξιότητα. Έτσι, όπως στο κεφ. 36 είχε γίνει λόγος για την αυτάρκεια της πόλης που μπορεί λόγω της οικονομικής και στρατιωτικής δύναμης να καλύπτει όλες τις ανάγκες της, το ίδιο ισχύει και με τους πολίτες της. Επομένως, ανάμεσα στην πόλη και στους πολίτες υπάρχει μια διαλεκτική σχέση.

Αυτή η πολυμέρεια που χαρακτηρίζει τους Αθηναίους, η γνωστή "πολυπραγμοσύνη" είναι έννοια με θετικό περιεχόμενο καθώς δεν ερμηνεύεται ως ανάμιξη σε ξένες υποθέσεις ή ενασχόληση με περισσότερα από όσα είναι επιτρεπτά. Παρόμοιες αναφορές έχουν γίνει και από τον Αριστοφάνη ενώ δεν είναι λίγα τα παραδείγματα Αθηναίων που ενσαρκώνουν αυτό το πρότυπο. (Σόλωνας – Ξενοφώντας).

Αυτός ο τρόπος ζωής των πολιτών που χαρακτηρίζονται για την επιδεξιότητα, την ευκαμψία του πνεύματος τους και την ικανότητα συνδυασμού τόσο των ιδιωτικών αναγκών όσο και των κοινών υποθέσεων μπορεί να αντιπαρατεθεί με το "ἄπραγμόνως ζῆν" τῶν Σπαρτιατῶν και εξηγεί λογικά την εξέλιξη της Αθηναϊκής δύναμης.

Πέρα από την πολυπραγμοσύνη, ο Αθηναίος πολίτης εμφανίζεται θαρραλέος ακούραστος, εμφορείται από το υψηλό ιδανικό της ελευθερίας και δεν διστάζει να θυσιάζει τη ζωή του προκειμένου να υπερασπιστεί την πόλη του, που τοποθετεί στη κορυφή της πυραμίδας των αξιών. Συνοψίζοντας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τελικά υπήρχε μια ανεπανάληπτη σχέση ανάμεσα στην Αθήνα και στο πολίτη της και έτσι ερμηνεύεται το μεγαλείο της πόλης.

B2

Ο Περικλής στην προσπάθειά του να ενισχύσει τη θέση του για το μεγαλείο της πόλης χρησιμοποιεί μια σειρά επιχειρημάτων. Ειδικότερα, γίνεται λόγος για στρατιωτικές επιχειρήσεις, για τη στάση των συμμάχων για τους επαίνους της πόλης

Το κλίμα που δημιουργείται από όλες αυτές τις θέσεις οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Αθήνα είναι μια πόλη ιδανική, με μια δύναμη ανεπανάληπτη. Ο ρήτορας, προφανώς συνειδητοποιεί ότι έχει φτάσει σε σημείο υπερβολής και ότι θα αντιμετωπίσει επικρίσεις ως προς την αμεροληψία του, γι' αυτό θεωρεί σκόπιμο πλάι στις επιτυχίες να συμπεριλάβει και μερικές αποτυχημένες προσπάθειες.

Στο σημείο αυτό μπορούμε να αναφέρουμε την αποτυχία στη Μέμφη της Αιγύπτου, το 459π.χ. όταν επιχειρήθηκε να χτυπηθεί η Περσική δύναμη. Ο Περικλής, λοιπόν εμφανίζεται ως ένας αντικειμενικός παρατηρητής και έτσι το περιεχόμενο των λόγων του γίνεται πιο πειστικό. Το γεγονός, παράλληλα, ότι οι Αθηναίοι, αν και υπάρχουν και περιπτώσεις αποτυχιών, εξακολουθούν να δείχνουν την ίδια αγωνιστική διάθεση ενισχύει το "προφίλ" τους και αποκαλύπτει περίτρανα την τόλμη και την δύναμη τους.

B3.

Στο προοίμιο του επιταφίου, ο Περικλής αποσκοπώντας στην εύνοια του ακροατηρίου αναφέρεται στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο ρήτορας να πείσει, καθώς το ακροατήριο του είναι ανομοιογενές και έτσι, οι προσδοκίες του δεν είναι κοινές.

Κάνει λόγο για δύο κατηγορίες ακροατών. Στην πρώτη ανήκουν οι γνώστες του πολέμου (ξυνειδότες) που θα αισθανθούν απογοήτευση καθώς οι πράξεις των ηρώων θα νιώσουν ότι υποβαθμίζονται και οι ίδιοι θα ήθελαν να ακούσουν περισσότερα εγκώμια. Στη δεύτερη, συγκαταλέγονται οι "άπειροι", όσοι δεν έζησαν τα γεγονότα. Αυτούς θα τους κατακλύσει ο φθόνος και η δυσπιστία καθώς θα θεωρήσουν τους επαίνους υπερβολικούς λόγω του ότι οι ίδιοι αδυνατούν να πραγματοποιήσουν ανάλογα ανδραγαθήματα.

(Στο σημείο αυτό μπορεί να αναφερθεί ότι ο διαχωρισμός του ακροατηρίου οδηγεί μερικούς στο να αμφισβητούν την πατρότητα του επιταφίου και να θεωρούν ότι οι "άπειροι" είναι η γενιά του Θουκυδίδη που μετά τη λήξη του πολέμου αμφιβάλλει για τη δύναμη της πόλης.)

Η δυσκολία που αρχικά αντιμετώπισε ο ρήτορας στο τέλος του λόγου αίρεται καθώς όλοι και όχι μόνο οι Αθηναίοι αναμφισβήτητα αποδέχονται την υπεροχή μιας πόλης, που ανέπτυξε μια απaráμιλλη δραστηριότητα σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Το Μεγαλείο της Αθήνας έμπρακτα αποδεικνύεται από "σημεία" και όχι από λόγια. Είναι αποτέλεσμα ενός τρόπου ζωής που διεξοδικά ανέλυσε ο ρήτορας στο κυρίως μέρος του λόγου του, παρεκκλίνοντας από την τυπική δομή ενός επιταφίου.

B4.

Σελ. 20 Η διαμόρφωση της πνευματικής του προσωπικότητας : «στη διαμόρφωσή της δε συνέβαλεμε την περίφημη Ασπασία από τη Μίλητο.»

- B5.** παίδευσιν ⇒ εκπαίδευση, παιδεία
εὐτραπέθως ⇒ τροπή, ευτράπελος
κατάμεμψιν ⇒ μορφή, μεμπτός
έσβατόν ⇒ βάση, βαθμός
ἡιπομένων ⇒ ἔλλειψη, υπόλοιπο

Γ1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΓΝΩΣΤΟΥ

Αλλά όμως η ομόνοια δίνει την εντύπωση ότι είναι το πιο σημαντικό αγαθό στις πόλεις και πολλές φορές σ' αυτές και οι γερούσιες και οι καλύτεροι άνδρες προτρέπουν τους πολίτες να ομνοούν και σε όλη την Ελλάδα υπάρχει νόμος να ορκίζονται οι πολίτες να ομνοούν και παντού δίνουν αυτό τον όρκο. Εγώ, νομίζω ότι αυτά γίνονται όχι για να κρίνουν οι πολίτες τους χορούς ούτε για να επαινούν τους ίδιους αθλητές ούτε για να εκλέγουν τους ίδιους ποιητές ούτε για να ευχαριστιούνται με τα όμοια αλλά για να πείθονται στους νόμους. Αν οι πολίτες εμμένουν σ' αυτούς, οι πόλεις γίνονται πάρα πολύ ισχυρές και ευτυχισμένες. Χωρίς ομόνοια ούτε πόλη θα μπορούσε σωστά να διοικηθεί ούτε σπίτι θα μπορούσε σωστά να κυβερνηθεί.

- Γ2α.** Θετικός : εὐδαιμόνως
Συγκριτικός : εὐδαιμονέστερον

Γενική : τούτου

Δοτική : τούτω

Κλητική : οὔτος

Γ2β. αἰρῶνται : ἔηοιο - ἔηοῦ
πειθῶνται : πεισθῶσι
ἐμμενόντων : ἐμμενεῖς - ἐνέμεινας

Γ3α. ἀγαθόν: Κατηγορούμενο μέσω του "εἶναι" στο ὁμόνοια.
εἶναι : Εἰδικό ἀπαρέμφατο, ἀντικείμενο στο δοκεῖ.
ταῦτα: Ὑποκείμενο στο "γίγνεσθαι" (ετεροπροσωπία)
τούτοις: Ἀντικείμενο στη μετοχή "ἐμμενόντων"
τῶν ποηιῶν: Ὑποκείμενο στην υποθετική μετοχή "ἐμμενόντων"

Γ3β. Ὡ ποηῖται, ὁμονοεῖτε
Ο πλάγιος λόγος ἐντοπίζεται στο τελικό ἀπαρέμφατο (ὁμονο εἶν) καθώς ἐξαρτάται ἀπό κελευστικό ρήμα. Ἐτσι στον εὐθύ τρέπεται σε πρόταση ἐπιθυμίας.